

*Domov důchodců Ústí nad Orlicí
Cihlářská 761, 562 01 Ústí nad Orlicí*

MĚSÍČNÍK

**DOMOVA DŮCHODCŮ
Ústí nad Orlicí**

9. číslo/ Září 2021

Po přečtení, prosím, předejte dalšímu obyvateli!

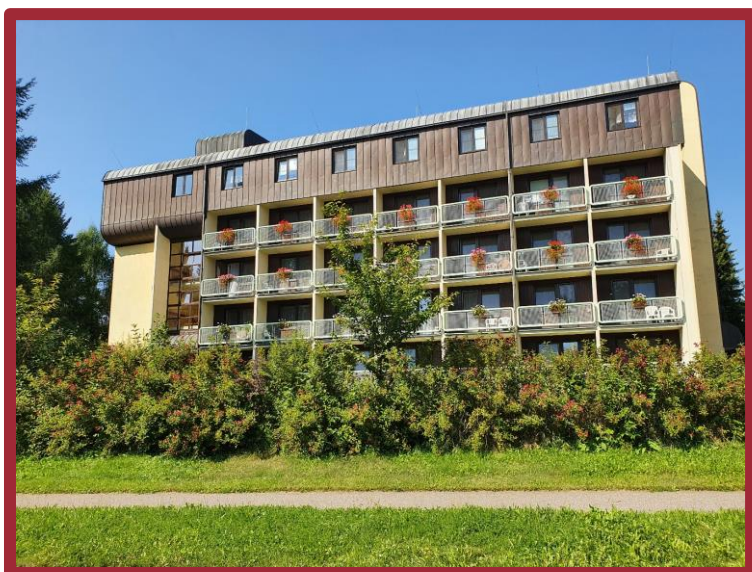
Milé čtenářky, milí čtenáři,

Po letních měsících přichází měsíc září. Je měsícem babího léta, časem sklizně a prvních příprav na zimu. Listy stromů se začínají vybarvovat, kvete vřes.

Slunečné a teplé dny střídá déšť a rána jsou chladná. Přesto můžeme doufat, že nás ještě čeká krásné počasí s usmívajícím se a hřejícím sluníčkem.

V září nás čeká výlet na Habřinku v Českých Libchavách, cestou se pokocháme okolím Orlického Podhůří. Také se můžeme těšit na tradiční Sportovní odpoledne.

V Měsíčníku si můžete přečíst o Emilu Zátopkovi, o Českých Libchavách a Orlickém Podhůří. Také Domovské události očima paní Marie Sikorové. Chybět nebude ani trénink paměti. Krásné podzimní dny a příjemné počteníčko Vám přejí

*Eva Plívová,
Dana Matoušková a
Olča Švecová
Vaše sociální
pracovnice*

Co nás čeká v září

2. září – VÝLET NA HABŘINKU

Ve 13 hod odjíždíme z autobusové zastávky na velkém parkovišti u Domova. Autobus bude nízkopodlažní se sklopnou plošinou pro pohodlné a bezpečné nastupování a umožní převoz i obyvatelům na vozíku! Jedeme sice do Českých Libchav, ale okružní jízdu Orlickým Podhůřím ☺ Těšíme se na Vás.

9. září – SPORTOVKY

Srdečně Vás zveme na sportovní den, který se koná za každého počasí. Samozřejmě je objednané počasí slunečné – sejdem se tedy ve 14. 30 hod. u pergoly. Připravené jsou zvládnutelné sportovní disciplíny. Na každého sportovce čeká zlatá medaile a pečený párek s pivem ☺ Těšíme se na Vás.

20. září – BRAMBORÁČKOVÉ HODY

Srdečně Vás na slavnostní závěr babího léta v podobě bramboráčkových hodů. Akce je závislá na počasí. V případě nepříznivé předpovědi bude přesunuta na jiný termín.

Pranostiky na září

➤ Teplé září – dobře se ovoci i vínu daří.

➤ V září mnoho požárů bývá, proto se obloha rdívá.

➤ Zářijová slota – hrstka deště, fůra bláta.

➤ Bouřka v září – sníh v prosinci.

➤ Divoké husy na odletu – konec i babímu létu.

➤ Jaké počasí v září, tak se i březnu vydaří.

➤ Noc-li chladná před Michalem, tuhá zima přijde cvalem.

➤ Září, na léto jde stáří.

ZÁŘÍ je devátý měsíc gregoriánského kalendáře a má 30 dní. Kolem 23. září začíná na severní polokouli podzim. Původ slova září nemá se zářením nic společného. Staročeské označení tohoto měsíce je záruj, což znamená „za říje“.

V září začíná období podzimní sklizně. Kromě ovoce a brambor dozrává také vinná réva a chmel. Proto se v lidové tradici českých

zemích odehrávají v tomto měsíci tzv. sklizňové slavnosti – vinobraní.

28. září je den sv. Václava. Dnes den státního svátku, do nedávné minulosti den, kdy se v hornatých krajích sváděl dobytek z letních pastvin do vsí k přezimování. V některých oblastech také končila roční služba čeledi a zároveň se uzavíraly smlouvy s hospodáři na příští rok. Na Plzeňsku si čeleď ze svých řad volila chudého krále a královnu, kteří pak se svými "dvořany" obcházeli ves a se zpěvem prosili o dary (vejce, pečivo). Večer se pak v místní hospodě konala z výslužky hostina.

České Libchavy

České Libchavy byly sídlem nižší šlechty, jejíž příslušníci zde založili i tvrz. Jako první majitel vsi je doložen Petr Hrb ze Žamberka v letech 1360 - 1371, na přelomu 14. a 15. století se připomíná Jindřich z Českých Libchav, v letech 1440 - 1447 Mikeš z Českých Libchav. Později se České Libchavy blíže neznámým způsobem staly příslušenstvím panství Žampach, na kterém se připomínají poprvé v roce 1543. V roce 1574 se stali majiteli žampašského panství a tedy i Českých Libchav Jan starší ze Žerotína a Adam Bukovský z Hustiřan. Ti se pak o panství rozdělili tak, že jeho část i s Českými Libchavami si ponechal Jan starší ze Žerotína, druhou část s hradem Žampachem Adam Bukovský. České Libchavy byly tehdy připojeny k panství Brandýs nad Orlicí, které náleželo Janovi staršímu ze Žerotína. V roce 1654 bylo v Českých Libchavách 37 poddanských usedlostí, z toho 3 byly zpustlé. Příslušenstvím panství Brandýs nad Orlicí zůstaly České Libchavy až do zrušení poddanství v roce 1848.

Po vzniku okresů v roce 1850 byly České Libchavy připojeny k soudnímu okresu Ústí nad Orlicí a politickému okresu Lanškroun.

V letech 1938 - 1942 náležely k politickému okresu Žamberk, v letech 1942 - 1945 k politickému okresu Rychnov nad Kněžnou.

Od roku 1945 patří k okresu Ústí nad Orlicí.

Původ názvu obce

Název lesa „Nalubhave“, jak je uvedeno ve zmíněné závěti, má znít zřejmě Na Libchavě, tedy les na potoku řečeném Libchava. Tento název je pravděpodobně odvozen od staročeského přídavného jména „libý“, což znamenalo pěkný, milý. Snad tedy tento název odráží dojem, který vyvolala krajina s potokem a lesem u prvních osadníků. Přívlastek České ve jménu obce (poprvé doloženo v roce 1360 v souvislosti s dosazováním kněze ke zdejšímu kostelu) pochází z pozdější doby (14. století), kdy v sousedství této vsi v době vrcholné kolonizace vznikla další stejnojmenná ves osídlená však německým obyvatelstvem.

Založení obce

Obec vznikla již v období rané kolonizace, kterou prováděli příslušníci družiny význačného šlechtice z počátku 13. století Kojaty Hrabšice. Tato kolonizace postupovala od Chocně oblastí na rozvodí Tiché a Divoké Orlice směrem k východu. V roce 1227 podle Kojatovy závěti dostal „les Nalubhave“ jeden

z jeho družiníků Nakaša s úkolem provést zde kolonizaci. Vzhledem k tomu, že les měl již jméno, je pravděpodobné, že osídlování v této oblasti již začalo, takže rok 1227 je možno považovat za rok první písemné zprávy o Českých Libchavách.

Pamětihodnosti

- Tvrziště v ostrožné poloze „Skalka“ ve východní části vsi. Zachován okružní příkop, částečně val a prohlubně po stavbách.
- Kostel sv. Víta, gotický z 2. poloviny 14. století, přestavěn barokně kolem r. 1780, věž přistavěna v roce 1843. Nejcennější částí stavby je gotický presbytář.
- Fara doložena již v roce 1360.
- Rokoková socha sv. Jana Nepomuckého z r. 1765 u domu č. p. 65.

Vývoj počtu obyvatel

1836	750	1850	872	1890	1001
1910	881	1921	728	1930	654
1950	507	1961	546	1980	518
1991	475	2004	495	2005	501

Znak obce

Popis znaku:

Na stříbrném štítě znaku z paty vyrůstající zelené trojvrší, na něm zlatý roh o čtyřech parozích, z paty zprava vystupující černý lev s červenou zbrojí, držící zelenou lipovou ratolest o třech lístcích, proti němu postavený červený kohout se zlatou zbrojí. Na obecním znaku připomíná zlaté paroží část erbu Jindřicha z Českých Libchav a Brandýsa z let 1397-1415 a Mikeše z Českých Libchav z let 1440 - 1447. Černý lev je přejat z erbu Žerotínů, když Jan starší ze Žerotína koupil ves s tvrzí a dvorem v Českých Libchavách v roce 1574 a spojil je se svým brandýským panstvím.

Červený kohout je jedním z atributů světce svatého Víta, jednoho z našich zemských patronů. Kohout je symbolem bdělosti a zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Právě sv. Vítu je náš kostel odedávna zasvěcen.

Popis praporu:

List s vodorovnými pruhy v barvách bílý-zelený-žlutý-zelený. Z horního zeleného pruhu vystupuje černý lev s červenou zbrojí, držící

zelenou listovou ratolest o třech lístcích, proti němu postavený červený kohout se žlutou zbrojí. Poměr šířky k délce listu je 2:3

Slavnostní předání dekretů o udělení znaku a praporu obci České Libchavy předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR panem Lubomírem Zaorálkem proběhlo dne 19. června 2003.

ORLICKÉ PODHŮŘÍ

Obec se skládá z těchto částí: **Dobrá Voda** (do jejího katastru náležejí samoty Bezpráví a Luh), **Kaliště**, **Perná**, **Rozsocha** (s místními částmi Dolní a Horní Rozsocha), **Rviště** (do jejich katastru patří Kaliště, Perná a Rozsocha) a **Říčky** (se samotou Klopoty).

Obec vznikla spojením tří samostatných obcí Dobrá Voda, Rviště a Říčky a jejich osad. V roce 1949 byla spojena Dobrá Voda s Rvištěm, v roce 1960 byla k takto vymezené obci Rviště připojena obec Říčky a integrované obce byly zpočátku pojmenovány Rviště. Toto pojmenování vyvolávalo nespokojenost v ostatních částech nově vytvořené obce, neboť šlo o místa přibližně stejně velká a důležitá, byla nově vytvořená obec nakonec k 16. 2. 1961 pojmenována

neutrálním názvem Orlické Podhůří daným geografickou polohou v kraji, který bývá takto nazýván. Z historického hlediska je vznik většiny míst tvořících dnešní Orlické Podhůří spjat s vrcholnou kolonizací, kterou na pravém břehu Tiché Orlice prováděli na přelomu 13. a 14. století příslušníci rodu z Brandýsa (jeho příslušníci pocházeli z hradu Brandisa nedaleko Lipska) a při níž bylo vytvořeno panství Brandýs nad Orlicí. Nelze ani vyloučit, že počátky některých míst, soudě dle celkového uspořádání vsi a její orné půdy, spadají již do období rané kolonizace (konec 12. - počátek 13. století) prováděné za účasti domácího obyvatelstva příslušníky družiny Kojaty Hrabišice a páni z Brandýsa budování těchto vsí jen dokončili a přivedli sem další osadníky pocházející sice ze Saska, ale pravděpodobně z původního slovanského obyvatelstva východních částí Saska (Srbové). Jako příslušenství panství Brandýs n. Orlicí je poprvé v roce 1399 doloženo Rviště, v roce 1506 Bezpráví (tehdy jen mlýn), Dobrá Voda (uspořádání centra vsi v podobě tzv. lesní návěsní vsi - usedlosti uspořádány do kruhu kolem návsi, orná půda sem k nim připojuje v podobě paprsků- svědčí o starším původu), Kaliště, Luh a Perná.

Počátek **Říček** je zřejmě spjat již s ranou kolonizací

prováděnou nižší šlechtou na přelomu 12. a 13. století, první písemná zpráva však pochází až z roku 1475, kdy se připomíná Václav Vrabec z Říček. Nejpozději vznikla ves Rozsocha. V roce 1544 se připomíná jen les „Rosocha“ jako součást panství Brandýs nad Orlicí, v roce 1685 se již připomíná stejnojmenná hospoda. Kolem hospody ale i v dalších místech postupně káceného lesa vznikala další obydlí, která položila základ dnešního sídliště. Poněvadž část osídlení vznikla na pozemcích patřících ke Rvišti a část na pozemcích patřících k Velké Skrovnici (část této vsi byla rovněž příslušenstvím brandýského panství), dělila se Rozsocha až do roku 1961 na dvě části - rvištskou (tzv. 1. díl, dnes Horní Rozsocha) a skrovnickou (tzv. 2. díl, dnes Dolní Rozsocha)

Původ názvů **Bezprávi** a **Dobrá Voda** nepotřebuje zvláštní komentář. Jen připomínáme, že není známo, jaké bezprávi dalo místu v údolí Tiché Orlice jméno. Název **Luh** byl dán polohou místa v lukách na břehu Tiché Orlice. **Kaliště** znamenalo ve staročestíně místo, kde byly bažiny. Název **Perná** bývá někdy vysvětlován tím, že při jejím vzniku museli lidé vykonávat namáhavou, pernou práci. Pravděpodobnější je však výklad, který spojuje toto toponymum s obdobným názvem saského města (dnes Pirna), odkud sem mohli páni z Brandýsa přivést

první osadníky. Jméno **Rozsocha** je doloženo nejprve jako jméno lesa (viz výše), které bylo zřejmě odvozeno od charakteru v něm rostoucích stromů (stromy s dvojitými větvemi) a potom přeneseno na ves, která vznikla v jeho místě. Obtížný je výklad názvu **Rviště**. Pravděpodobně toto toponymum patří k tzv. mýtebním jménům - to znamená, že označuje místo, kde byly vyrvány (vykáceny) stromy. Výklad, že jde o jméno místa, kde docházelo ke rvačkám, je velmi nepravděpodobný. Velmi obtížně vysvětlitelné je toponymum **Říčky**. Mělo by označovat místo ležící nad nevelkou řekou - říčkou, což však v případě Říček neplatí. Snad by onou „říčkou“ mohla být Tichá Orlice, nad jejímž velkým ohybem vysoko leží Říčky, ale od řeky jsou víc jak 1 km vzdálené. Za fakt je možno považovat jen to, že německý název vsi Schützendorf (Střelecká ves), doložený až od 18. století, je jen německou kancelářskou zkomoleninou názvu českého, kterému písař nerozuměl.

Všechny dnešní části Orlického Podhůří s výjimkou Říček a Rozsochy 2. části sdílely až do zrušení roboty v roce 1848 osudy panství Brandýs nad Orlicí. V roce 1654 měla Dobrá Voda 13 poddanských usedlostí, Kaliště 5 (z toho 2 byly pusté), Perná měla jen 2 pusté usedlosti a Rviště 13. Bezpráví ani Luh

se nepřipomínají, Rozsocha tehdy ještě neexistovala. **Říčky** do roku 1848 patřily postupně k panství Doudleby, Litice, Žamberk a od r. 1809 k panství Doudleby - Horní Jelení. V roce 1654 zde bylo 17 poddanských usedlostí (tehdy byly příslušenstvím panství Žamberk), z nichž 1 byla pustá. Lidová pověst o tom, že jižně od vsi v poloze „V hájích“ (též Tři chalupy), stával až do třicetileté války klášter, nemá historický základ. Na počátku 19. století severně od vsi u pramene Klopotského potoka byly založeny lázně, hostinec a kaple nazývané Klopoty. Lázně záhy zanikly, místo samo je i dnes turistickým centrem.

Rozsocha 2. díl, byla spojena až do roku 1960 s Velkou Skrovnicí. Do vývoje **Luhu** a **Bezpráví** zasáhla v letech 1842 - 1845 výstavba olomoucko - pražské dráhy, která probíhala v údolí Tiché Orlice v těsné blízkosti těchto míst. Železniční zastávka v blízkosti Bezpráví však byla zřízena až za 2. republiky (v letech 1947 – 48). Mlýn na Bezpráví byl počátkem 20. století změněn na tkalcovnu, která pracovala až do roku 1950.

Po zřízení okresních úřadů v roce 1850 byly všechny části dnešního Orlického Podhůří s výjimkou Rozsochy - 2. části připojeny k soudnímu okresu Ústí nad Orlicí a politickému

okresu Lanškroun. Perná však až do roku 1949 byla osadou Sudislavi nad Orlicí a teprve v uvedeném roce byla připojena ke Rvišti.

Chalupa v Dobré Vodě

Náves v Říčkách

Dřevěná zvonice v části Rviště

Chata Habřinka

Chata Habřinka vítá své klienty již od roku 1995. V příjemném prostředí si můžete vychutnat polední menu, minutky či vybírat ze široké nabídky alko i nealko nápojů a dalších specialit. Po předchozí domluvě lze uspořádat soukromé či firemní akce nebo svatby.

Celková kapacita restaurace je až 170 osob.

Výhodou je letní zahrádka a parkování hned u objektu.

První zážitky obyvatel *Domova důchodců na* *elektrokole – rikša*

V minulém dvojčísle našeho časopisu Měsíčník byly informace o akci organizace Spousti a pořízení elektrokola – trojkolky rikša.

Každoročně pořádá Spousti v Malé scéně Festival dokumentárních filmů „Jeden svět“, který má za cíl podporovat získanými prostředky ze vstupného účastníků kulturní a společenský život v našem městě. Jedním z jejich úspěšných projektů v loňském roce byl „Babi jede“. Na tomto základě bylo pořízeno pro seniory již uvedené elektrické kolo se zastřešením a sezením pro 2 osoby, zvané trojkolka, rikša apod. Budu používat slovo nejkratší. K ovládní speciálního vozidla vyškolil spolek Spousti, jehož předsedou je aktivní a obětavý Petr Kulhavý, první dobrovolníky a rikša mohla vyjet na výlety. Předpokládá se zájem těch, kteří se nemohou už daleko samostatně pohybovat a každá vyjíždka je pro ně radostným prožitkem. Ukázkové plakáty máme umístěné na nástěnce v přízemí Domova a každý se může přihlásit. Jízda trvá

přibližně hodinu a je zdarma. Šla jsem se podívat, když k nám rikša poprvé přijela a nastupovala jedna z našich nejstarších obyvatelek paní Maruška Kalousová (96 let). Přihlásila se jako první. Později jsem s ní o výletě pohovořila a z jejího vyprávění uvádím: „Propagace mě zaujala a hned jsem zjišťovala, zda by bylo možné, abych se podívala do míst svého původního bydliště, což mi bylo přislíbeno.

Od Domova jsme vyjeli přes parkoviště u hřbitova směrem na Libchavy, odbočili na cyklostezku do luk, kde je vidět na letohradskou trať. Zavzpomínala jsem si na oblíbený vláček zvaný „Kyšperanda,“ jeli jsme kolem hájovny Na Bělisku, kam jsem s maminkou chodívala máchat prádlo a průchodem pod tratí nosila vodu od studánky „U Panenky Marie“, která je udržovaná dodnes. Nejvíce mě překvapily vzrostlé stromy a keře, k nepoznání se ta místa změnila. Pokračovali jsme k bývalé úpravně Perly, podél její zdi a mezi domky jsme se dostali k zadní části bývalého Domu služeb. Přejeli jsme silnici, podjeli viaduktem na druhou stranu trati a dojeli až k místnímu nádraží. Kdysi byla blízko Marešova cukrárna, později obchod s potravinami. Kolem bývalé Perly 04 jsme se přes další podjezd dostali až na křižovatku, kde jsme podél bývalého Elitexu směřovali do kopce nahoru k sídlišti Dukla. Tam jsem

dříve bydlela i pracovala. Vzpomínala jsem, jaké to bývalo kdysi a hlavně na svého předobrého manžela. Zpět jsme se vraceli stejnou cestou, zkrátili ji u Sporthotelu a to už byl Domov nablízku. Každému tuto projížďku ráda doporučuji a přeji stejně krásný zážitek, jako jsem měla já. Splnilo se mi moje přání.“

Druhou zájemkyní o výlet rikšou byla paní Jindřiška Dvořáková (85 let). „Do Domova jsem přišla z České Třebové, kam jsem se v mládí provdala a s rodinou žila. Pocházela jsem ale z Ústí – Kerhartic, proto jsem se ráda do Ústí vrátila. Uvítala jsem, že mi na více žádostí do různých domovů odpověděli od Vás jako první. Informace o možnosti vyjížďky mě zajímala, chtěla jsem se podívat do míst a na dům, kde jsme vyrůstala.

Vyjeli jsme cyklostezkou přes louky, přešli most u Orlice a podél řeky se vydali krásnou alejí stromů po cestě k dalšímu mostu, po kterém se dříve chodilo na hlavní nádraží. V místech, kde byly u trati závory, je dnes podjezd a tím jsme se dostali na novou silnici, vedoucí k budově nynějšího, pro mě už neznámého nádraží. To jsem chtěla vidět. Pokračovali jsme do Kerhartic, kde ještě stojí můj rodný dům. Vzpomínala jsem na dětství, hodné rodiče a bratra. Měla jsem tam i dvě sestřenice, tetu a strýčka. Jsou pochováni na zdejším hřbitově, kam jsme

nejeli, protože je na vysokém kopci. Podívala jsem se jen z dálky na naši pěknou kapli.

Ráda jsme viděla sokolovnu, tam jsem od dětství chodila cvičit. Líbily se mi kruhy a kolovadla, která dnes v tělocvičně už nejsou. V sokolovně se pořádaly zábavy, plesy, promítalo se kino. Poblíž bylo fotbalové hřiště, oblíbené snad všemi muži v Kerharticích. Do školy jsem zde chodila až do páté třídy.

Od šesté do deváté, na měšťanku, jsem byla v Ústí. Potom jsem šla do učení, seznámila se s manželem a vdala se, jak píše v úvodu.

Po návratu do Domova z této projížďky jsem byla tak spokojená, že jsem se hned rozhodla dopřát si brzy další výlet a už se těším do Cakle, kterou neznám.“

Třetím účastníkem projížďek byl pan Miloš Faltus (72 let). Jeho vyprávění bylo stručné: „ Pocházím z blízkých Rudoltic, kde jsem prožil celý život. Měl jsem žádosti do více domovů a nakonec z toho vyšlo Ústí. Nelituji toho, jsem zde spokojený. Město a okolí neznám, slyšel jsem o pěkném místě Cakle, tak jsem se rozhodl, že se tam podívám. Jeli jsme pod hřbitov starou cestou vedle silnice, míjeli jsme železniční trať u zastávky Dolní Libchavy a pokračovali cyklostezkou mezi vysokými stromy. Překvapilo mě, že je to dost daleko. V Cakli jsou louky,

hřiště, stěna na lezení a příjemná hospůdka. Tam jsme si udělali přestávku a odpočinuli u kafička. Hezky jsem si popovídal s pánem, který mě vezl. Stejnou cestou jsme se vrátili k Domovu. Výlet se mi moc líbil.“

Předpokládám, že už se projeli i další zájemci. Popsala jsem vše pro Vaši představu a účastníci výletů Vám rikšu vřele doporučuji.

Marie Sikorová

Dodatek: Cakle je malebné místo u Tiché Orlice v oblasti Staré Oldřichovice, které patří k Ústí. Je oblíbeným výletním místem.

Emil Zátopek

Emil Zátopek se narodil 19. září 1922 v Kopřivnici do chudé dělnické rodiny. Měl šest starších sourozenců a mladšího bratra Jiřího. Poté, co se ve čtrnácti letech neúspěšně pokoušel dostat na učitelský ústav, se Emil odstěhoval do Zlína, kde kromě práce v baťových závodech začal navštěvovat také průmyslovou školu chemickou.

K běhu přičichl až ve svých devatenácti letech, kdy se z donucení jednoho z učitelů zúčastnil tradičního Jarního běhu Zlínem. Zátopek se chtěl ze závodu vyvléci a vymlouval se na bolavá kolena, naštěstí neúspěšně. Počátek jeho běžecké kariéry tehdy skončil druhým místem, o rok později však Jarní běh Zlínem 1942 již vyhrál. To již ve Zlíně pilně trénoval v rámci Baťova klubu, jeho prvním trenérem byl Jan Haluza.

V roce 1944, tedy pouhé tři roky po jeho prvním závodě, zaběhl český rekord v běhu na 2 000 metrů (5:33,4), 3 000 metrů (8:34,8) a 5 000 metrů (14:55,5). Po válce skončil s prací ve Zlíně a narukoval do armády. Na mistrovství Evropy 1946 v Oslu na pěti kilometrech překonal svůj vlastní rekord a skončil pátý.

Svůj první obrovský úspěch zaznamenal Zátopek na olympiádě v Londýně roku 1948, když získal zlato na desetakilometrové trati a stříbro na pěti kilometrech. Desítku tehdy Zátopek běžel teprve podruhé v životě a vyhrál i díky tomu, že v zabijáckém, šestatřiceti

stupňovém vedru zvolil rozumné tempo. O dva roky později na mistrovství Evropy v Bruselu zvítězil na obou tratích. V roce

V Londýně doběhl Zátopek na pěti kilometrech ještě druhý...

1949 také poprvé zlomil světový rekord v běhu na 10 kilometrů a v následujících letech ho ještě čtyřikrát překonal.

Mezi největší legendy historie sportu se však Zátopek zapsal na Olympijských hrách v Helsinkách v roce 1952, na které však málem neodjel. Režim totiž z politických důvodů nepovolil odjezd běžci Stanislavu Jungwirthovi a Zátopek bez něj odmítl do Finska odletět. Oba však nakonec odletěli a Zátopek věděl, že musí přivést medaile.

Tu první zlatou vybojoval, podle očekávání a s velkým

**V Helsinkách v památném finiši již
zvítězil.**

přehledem, na deseti kilometrové trati, kde byl hlavním favoritem. Finále pěti kilometrů nabídlo divákům

v Helsinkách i u obrazovek velkou podívanou, na jejímž konci se znovu radoval československý běžec, který v cílové rovince udolal rivala Alaina Mimouna.

Tři dny po zisku druhého zlata se Zátopek představil nezvykle na maratonské trati, kterou nikdy předtím neabsolvoval. Maratonsky nezkušený Zátopek se rozhodl držet tempo s favorizovaným Jimem Pietersem, který však po patnácti kilometrech odpadl a běžec pražské Dukly se osamostatnil na čele. Přivítání do cíle běžícího Zátopka na stadionu v Helsinkách bylo vskutku velkolepé a jen potvrdilo, jak Finové milují vytrvalce. Velikost momentu podtrhli čerství světoví rekordmani z jamajské štafety na 4x400 m, kteří se Zátopkem na ramenou "dali vítězné kolečko."

Zátopek se tak stal prvním a pravděpodobně i posledním běžcem v historii, který na jedné olympiádě vyhrál všechny vytrvalecké závody. Svůj triumf v maratonu se pokusil zopakovat i na olympiádě 1956 v Melbourne, záměr mu však překazilo zranění. Mezitím ještě vyhrál zlato a bronz na ME v Bruselu 1954. Kariéru Zátopek ukončil v roce 1958.

Rekordy

Emil Zátopek během své kariéry překonal 61 českých a 18 světových rekordů.

Běžecká kariéra Emila Zátopka začala souběžně s nástupem komunistů k moci a tvrdě pracující a trénující sportovec z dělnické třídy se tak na dlouhou dobu stal symbolem režimu. Zátopek byl navíc vojákem, členem KSČ a dokonce spolupracoval s StB. V roce 1950, již jako vysoce profilovaný olympijský vítěz, podle článku v Rudém právu schválil justiční vraždu Milady Horákové. Režim ho miloval, podporoval a Zátopek, který se o politiku moc nezajímal a chtěl hlavně závodit, šel prostě s dobou.

Po návratu z Helsinek dostal Řád práce a byl povýšen do hodnosti majora, do roku 1969 jezdil po besedách, byl zaměstnán v armádě a užíval si popularitu. Zlom však nastal

**Legendární český atletický pár -
Dana a Emil Zátopkovi na snímku
z roku 1952.**

během pražského jara, kdy Zátopek podepsal manifesty Dva tisíce slov a Deset bodů a vystupoval na Václavském náměstí. Později však podlehl nátlaku režimu a oba podpisy odvolal. Omluvil se také komunistickému poslanci Vilému Novému, který prohlásil, že stál za upálením Jana Palacha.

I přesto byl však z armády vyhozen a dlouho nemohl najít práci. Nakonec začal pracovat v podniku stavební geologie, bydlel v maringotce, prováděl vrty a hloubil studny. Pár let si "sypal popel na hlavu" a díky tomu mohl občasně vyjet do zahraničí, později byl zaměstnán v ČSTV, kde zůstal až do důchodu. V roce 1998 dostal od Václava Havla medaili Za Zásluhy I. stupně a byl zvolen nejlepším českým olympionikem a atletem 20. století. Zemřel 21. listopadu 2000 po boji s Alzheimerovou chorobou, ale i po smrti se mu dostalo několika poct, jako je udělení medaile Pierra de Coubertina nebo uvedení do Síně slávy IAAF.

Manželka Emila Zátopka byla také výbornou atletkou. Dlouho reprezentovala Československo v hodu oštěpem, byla dvojnásobnou mistryní Evropy a olympijskou vítězkou, taktéž z Helsinek. Poprvé se potkali v roce 1948 a hned po olympiádě v Londýně se vzali. Společný život prožili v Praze a během svého soužití působili až nerozlučně. Nikdy neměli žádné potomky, Emil údajně děti nechtěl a Dana později zjistila, že žádné mít nemůže.

Narodil se jako levák, v 4. třídě se přeorientoval na praváka. Jeho přezdívka, kterou často používala jeho žena, byla **Ťopek**, v zahraničí byl přezdíván "Česká lokomotiva," ve Finsku zase "Satu peka". Se svou manželkou Danou měl stejné datum narození - **19. září 1922**. Je mu věnována

miniopera *Zátopek!* (2012) anglické skladatelky Emily

Howardové a jeho jméno nese také belgický běžecký čtvrtletník, jež vychází ve frankofonních zemích. Zátopek je známý také pro své až ikonické citáty.

Slavné citáty Emila Zátopka

„ Jestli chcete něco vyhrát, běžte 100 metrů. Jestli chcete něco zažít, běžte maraton. “

„Nemůžeš? Přidej!“

„Vítězství je skvělá věc, ale přátelství je ještě lepší.“

„Chvilí po vítězství: Bylo ale nejhezčí vyčerpání, které jsem kdy cítil.“

„Je to hranice bolesti a utrpení, která dělí chlapce od mužů.“

„Nebylo mi dáno běžet a usmívat se zároveň.“

„To víte, není to gymnastika nebo krasobruslení.“ (o svém výrazu při běhu)

Trénujeme paměť

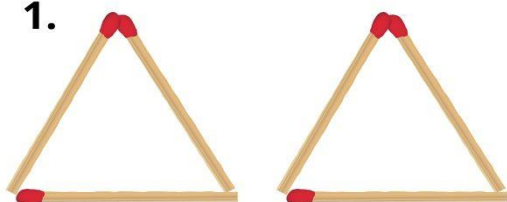
Středočeský kraj

HLAVOLAMY

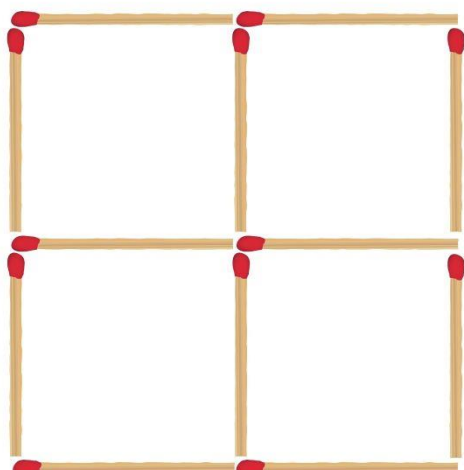
Vezmi nějaké tyčky např. špejle, zápalky, stačí 4 cm dlouhé a zkus tyto hlavolamy:

1.

Ze dvou trojúhelníků vytvoř přesunem jedné tyčky čtyři trojúhelníky.

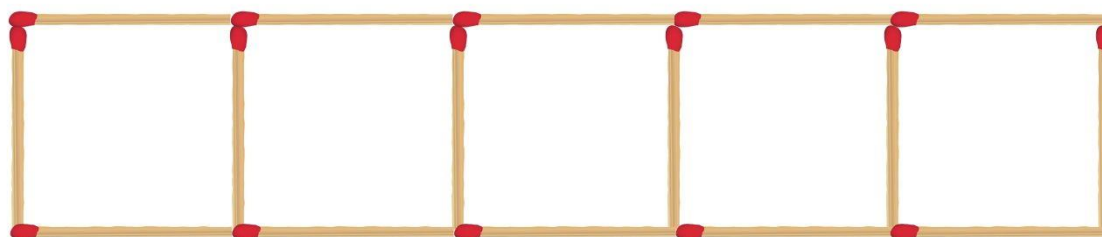
2.

Odebráním dvou tyčinek vytvoř dva čtverce.

3.

Přemístí čtyři tyčinky a vytvoř čtyři čtverce.

Smějeme se

Co se stane, když roční dítě sní psí konzervu?

Je-li to dítě prvorozené, rodiče volají toxikologické informační středisko.

Je-li to druhé dítě, rodiče zkoumají složení, jestli nehrozí nějaké nebezpečí.

U třetího dítěte rodiče hlídají, jestli pes dítě nepokousal, když mu snědlo večeři

„Pane vrchní, z té polévky je cítit rum!“

Vrchní ustoupí o dva kroky a zeptá se:

„A teď?“

Potkají se dvě ženy před nebeskou bránou.

„Jak jsi zemřela?“

„No, umrzla jsem v mrazáku. Co ty?“

„To muselo bolet. No, já jsem si myslela, že mě manžel podvádí. Takže jsem přišla domů dřív, a viděla jsem, jak hraje na počítači. Pořád jsem ale měla pocit, že mě podvádí, tak jsem běžela na zahradu. Pak do kůlny, podívat se za dům, pak do skříně a do kuchyně. Pak jsem běžela do sklepa, ale tam taky nic. Tak jsem letěla do ložnice, a tam jsem z toho běhání dostala infarkt.“

Druhá žena ji říká:

„Kdyby ses první podívala do mrazáku, byly bychom ještě obě živé.“

Jak jsme se měli v létě

Léto trávíme vždy nejraději venku. A to, že letos nebyly žádné velké pařáky, nám vůbec nevadilo. Naopak, hrálo nám do karet a zažili jsme krásné společné chvíle při různých aktivitách.

Zdroje:

<http://www.pranostika.cz/září.html>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1%C5%99%C3%AD>

<http://www.orlickepodhuri.cz/zivot-v-obci/historie-a-soucasnost>

http://www.orlickepodhuri.cz/templates/orlickepodhuri_v2/images/erb-orlicke-podhuri.png

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/71/Orlick%C3%A9_Podh%C5%AF%C5%99%C3%AD%2C_Rvi%C5%A1t%C4%9B%2C_bell_tower.jpg/375px-

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/9d/Orlick%C3%A9_Podh%C5%AF%C5%99%C3%AD%2C_Dobr%C3%A1_Voda%2C_old_farm.jpg/1280px-

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fe/%C5%98%C3%AD%C4%8Dky%2C_n%C3%A1ves.jpg/1280px-%C5%98%C3%AD%C4%8Dky%2C_n%C3%A1ves.jpg

https://media.sport.cz/images/top_foto1/0000007009990564/FV3pJNts4GDwFzGSo22tmg/5f9f3186d1c498a019010300-403406

https://media.sport.cz/images/top_foto1/0000007009990564/bNSFuiWGtTeRNinSHYirxQ/5e6b4634d18467f9e9580200-312384.jpg?20200412095459

<https://www.sport.cz/ostatni/atletika/clanek/1798604-emil-zatopek-wiki.html>

<https://www.ceskelibchavy.cz/historie/d-1003/p1=52>

<https://www.ceskelibchavy.cz/znak-obce/d-1002/p1=52>

<https://www.restu.cz/chata-habrinka/>

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_svat%C3%A9ho_V%C3%ADta_\(%C4%8Cesk%C3%A9_Libchavy\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Kostel_svat%C3%A9ho_V%C3%ADta_(%C4%8Cesk%C3%A9_Libchavy))

<https://prima-receptar.cz/zahrada-v-zari-na-co-rozhodne-nezapomenout/>

<https://hradecka.drbna.cz/zpravy/935-husy-divoke-presunuly-zimoviste-na-sever-jsou-i-na-jihu-moravy.html>

<https://www.alik.cz/v>

<https://www.dlouhybeh.cz/emil-zatopek-a-jeho-klikata-cesta-20-stoletim/>

<https://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/42138-emil-zatopek.html>

<https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1157295-zatopek-zahajil-v-helsinkach-trojnásobne-zlatou-cestu-k-nesmrtelnosti>

<https://www.ddmrako.cz/hlavni-udalosti/127-c-12-hlavalamy>